

Azərbaycanda əsrlərdən bəri xristian dininin mənsubları digər xalqların və konfessiyaların nümayəndələri ilə birgə mehriban dostluq, sülh və əmin-amənlıq mühitində yaşayırlar. Ölkəmizdə etnik-mədəni müxtəlifliyin və zəngin tolerantlıq ənənələrinin qorunub saxlanılması, mədəniyyətlərəsəsi və dinlərəsəsi dialoqun inkişafına qlobal miqyasda dəstək göstərilməsi apardığımız siyasetin başlıca istiqamətlərindəndir. Cəmiyyətimizdə demokratik, hüquqi dövlətçilik prinsipləri, mütərəqqi dövlət - din münasibətləri bərqrərə edilmişdir. Nümunəvi məltikulturalizm məkanı kimi tanınan Azərbaycanda dilindən, dinindən, etnik mənsubiyətindən asılı olmayaraq, her kəs eyni hüquq və azadlıqlara malikdir. Xristian həmvətənlərimiz də inanclarına uyğun ayın və mərasimləri sərbəst şəkilde həyata keçirməklə öz adət-ənənələrini layiqincə yaşadır, vətəndaşlıq borcunu vicdanla yerinə yetirərək, Azərbaycanın ictimai-siyasi, sozial-mədəni həyatında yaxından iştirak edirlər". Bu fikirləri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Azərbaycanın pravoslav xristian icmasını Milad bayramı münasibətə tebrikində bildirib. Bildiyimiz kimi, Azərbaycanın pravoslav xristian icması Milad bayramını hər il təntənə ilə qeyd edir. Milad bayramının yeniliyin, paklığın, mərhemət və xeyirxahlıq duyğularının rəmzi olduğunu bildirən Cənab Prezident bu müqəddəs gün münasibətə bayram təbriklerini yetirərək, ailələrinə xoşbəxtlik, süfrələrinə bol ruzi-bərəket arzulayıb: "Yeniliyin, gələcəyə inamin, insanlar arasında xeyirxahlıq və şəfqət duyğularının rəmzi olan Milad bayramı hər il Azərbaycanda təntənə ilə qeyd edilir. Qoy bu əziz bayram ailələrinize sevinc və seadət, süfrələrinizə bol ruzi-bərəket gətirsin."

Azərbaycan bir neçə pravoslav kilsəsi fealiyyət göstərir. Dünya dövlətləri Azərbaycanın bu sahədəki təcrübəsinə böyük maraq götərilər. Belə ki, Azərbaycan yüksək dəyərlərə sahib olan məltikultural cəmiyyətdir və təsadüfü deyil ki, Azərbaycan əhalisinin 96 faizinin müsəlman olmasına baxmayaraq, xristianlar, yəhudilər, ümumiyyətə, bütün dinlər konfessiyaların nümayəndələri sülh və əmin-amənlıq şəraitində birgə yaşayırlar.

"XRİSTİAN HƏMVƏTƏNLƏRİMİZ NÜMUNƏVİ DÖVLƏT-DİN MÜNASİBƏTLƏRİNİN YARATDIĞI GENİŞ İMKANLARDAN YARARLANARAQ ÖZÜNƏMƏXSUS ADƏT-ƏNƏNƏLƏRİ, DİL VƏ MƏDƏNİYYƏTİ YAŞADIR"

Əlbəttə ki, Azərbaycanda xristianlığın ayri-ayrı cərəyanlarının icmaları sərbəst şəkildə fealiyyət göstərir və 7 sinəqoq, 4 gürcü kilsəsi də fealiyyətdədir. Bütün dünya ölkələri bu mühitə maraq göstərməsi də məhz mövcud mühitdən qaynaqlanır. Xalqımızın tarixi keçmişindən qalan tolerantlıq və məltikulturalizm prinsipləri ölkəmizin qanunvericiliyində də öz əksini təpib. Xalqımızın Ümummilli Lider Heydər Əliyevin siyasi iradəsi nəticəsində Azərbaycan tarixən sahib olduğu tolerantlıq və məltikulturalizm ənənələrin hüquqi və siyasi müstəvidə yenidən bərpa etdi. Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycanın gələcək uğurlu inkişafı üçün dəqiq ideoloji hədəf seçdi və öz uzaqgörən, müdrik siyaseti ilə əsrlər boyu formalasən çoxmədəniyyətlilik ənənəsini inkişaf etdirərək onu keyfiyyətcə yeni mərhələyə qaldırdı. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü və göstərişi ilə milli azlıqların ədəbiyyat, mədəniyyət, dil, tarix, adət-ənənələrinin qorunub saxlanması, inkişaf etdirilməsinə qanuni zəmin yaradıldı, qəbul edilən bir çox qanun-

Demokratik birgəyaşayış mühiti: sülh və əmin-amənlıq

larda Azərbaycan ərazisində yaşayan bütün milli azlıqların mədəni kimliyinə töminat verildi. Ulu Öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan xalqının məltikultural ənənələrinin qorunması sahəsində həyata keçirilən siyasi istiqamət hazırda Prezident İlham Əliyev tərefində davam və inkişaf etdirilir.

Dövlət başçısı çıxışlarının birində "Teqdi-reləyiq haldır ki, xristian həmvətənlərimiz nümunəvi dövlət-din münasibətlərinin yaradığı geniş imkanlardan yararlanaraq özünməxsus adət-ənənələri, dil və mədəniyyəti yaşadır, ölkəmizdə həyata keçirilən böyük quruculuq işlərində, ictimai-siyasi həyatımızın bütün sahələrində digər etiqadların nümayəndələri ilə birlikdə yaxından iştirak edirlər." - deyə bildirmişdir.

QAFAQAZDA İLK XRİSTİAN MƏBƏDLƏRİ AZƏRBAYCANDA YARANIB

Müasir gərgin beynəlxalq şəraitdə Azərbaycanda Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin yaradılması, praktiki, elmi, təbliğati və təşviqatı istiqamətdə fealiyyət göstərməsi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Milli mənəvi dəyərlər, azərbaycanlılıq, milli, dini dözümlülük, tolerantlıq sosial-iqtisadi inkişaf və dövlətin öz siyasi xəttinə güvenməsi davamlı inkişafın və uğurların əsas amilləridir. Əhalisinin əksəriyyəti müsəlman olan Azərbaycanda müsəlmanlar, pravoslavlara, katoliklər, protestantlar, yəhudilər daxil olmaqla, müxtəlif etnik və dini qruplar əsrlərdir sülh, qardaşlıq, qarşılıqlı hörmət şəraitində yaşayır. Burada etnik və dini qruplar arasında hər zaman güclü əlaqələr olub.

Azərbaycanda bütün etnik və dini qruplar öz bayramlarını uğurla qeyd edirlər. Pravoslav xristian icmasının Milad bayramı Müqəddəs gecədən başlayır. Pravoslavlara görə bu, 40 günlük orucun son günü və Miladın qeyd edilməsi üçün daha möhkəm hazırlıq vaxtidır. Axşam, gün batandan sonra bütün ailə həvarilərinin sayına uyğun olaraq 12 yaşızsız yeməyin olduğu masa arxasında yığışır. Yeməklərin heç biri toxunulmamış qalmamalıdır: hər birindən ən azından bir az dadmaq lazımdır. Masada bir şəmin - canlı alovun yanması məsləhətdir. Müqəddəs axşam ye-

məyinin əsas xörəyi kutyadır. O, ənənəvi olaraq buğdanın hazırlanır, lakin digər dəni bitkilerdən də istifadə edilə bilər. Deyilənlərə görə, Milad bayramında evdən darçın və vanil ətri gəlməlidir. Yeni məxsusi yemek olmadan bu bayramı təsəvvür etmək mümkün deyil. Qədim zamanlarda daha bir ənənə olub: bayram günlərində yalnız təzə libaslar geyinirdilər. Mehəz bu gecədə su, təbətin öyü və hava sanki sehrlə dolaraq bütün arzuların həyata keçməsinə kömək edir. Milad ənənələrinə görə, bayram günlərində insanlar vaxtlarını şən keçirməli, qəm-qüssədən uzaq olmalı, həyatdan zövq almmalıdır.

Azərbaycanın pravoslav xristian icması da Milad bayramını təntənə ilə qeyd edir. Təsadüfü deyil ki, Qafqazda ilk xristian məbədləri məhz ölkəmizin ərazisində yaranıb. Müxtəlif dinlərin nümayəndələri əsrlər boyu torpağımızda dinc yanaşı yaşayır, öz adət-ənənələrini sərbəst şəkilde icra edirlər. Azərbaycanda heç vaxt milli və irqi zəminde ayrı-seçkilik, dini dözümsüzlük olmayıb. Digər konfessiyaların nümayəndələri kimi, xristianlar da cəmiyyətimizin tamhüquqlu üzvüdürler. Ölkədə bir neçə pravoslav kilsəsi fealiyyət göstərir.

Həqiqətən də, Azərbaycan istər ölkə səviyyəsində, istərsə də beynəlxalq səviyyədə

dinlərəsəsi və çoxmədəniyyəti harmoniya-nın inkişafına təkan verir və bu nailiyyətin davamlı olması üçün tədbirlər həyata keçirir.

Çoxeslik tolerantlıq ənənələrinin mövcud olduğu cəmiyyətimizdə etnik-mədəni müxtəlifliyin, dini-mənəvi ərsin və məltikultural dəyərlərin qorunub-saxlanılması və dəha-da inkişaf etdirilməsi həyata keçirilən dövlət siyasetinin başlıca məqsədlərindən biridir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin çıxışlarının birində vurğuladığı kimi, "Azərbaycanda uğurlu inkişafın, sabitliyin bərqrər olması istiqamətdə atılmış bütün addımların arxasında dini və milli dözümlülük, tolerantlıq və məltikultural dəyərlər dayanır".

Azərbaycandakı məltikulturalizm mühiti müxtəlif xalqların və etnik qrupların dilinin, dininin və ümumilikdə mənəvi mədəniyyətinin inkişafına geniş imkanlar yaradır. Tolerantlıq mühiti dövlət-din konsepsiyasına uyğun daha da möhkəmlənib. Fərqli dini konfessiyaların nümayəndələri hər zaman Azərbaycan xalqı ilə həmrəy olub, ən çətin anlarda belə bunu əməli fealiyyətdə sübut ediblər. Bu gün ölkəmizdə müxtəlif dinlərin nümayəndələrinin sülh, əmin-amənlıq şəraitində yaşaması fikirlərimizi əsaslandırır.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI